

Ooppera peilaa pandemia-aikaa

Ooppera-arvostelu |
Basso Nicholas Söderlund kantaa Olli Kortekankaan keskitysleiriin sijoittuvaa oopperaa upealla äänellään.

Annmari Salmela

KIRKKO-OOPPERA

Olli Kortekankaan kirkko-ooppera *Ende und Beginn*. Minna Tervämäki ohjaus, koreografia ja tanssi. Nicholas Söderlund, basso. Kari Vuola, urut. Tuulia Ylönen, klarinetti ja bassoklarinetti, Marko Ylönen, sello, Jukka Nykänen, piano ja musiikin johto. Kantaesitys Uudenkaupungin Uudessa kirkossa 11. 8.

IHMELLISTÄ! Ihmisiä istumassa turvavälein Uudenkaupungin Uudessa kirkossa, virittyneenä kuulemaan Olli Kortekankaan kirkko-oopperan *Ende und Beginn* kantaesitys.

Saksalaisen, keskitysleirillä kuolleen teologin Dietrich Bonhoefferin vankilakirjeisiin perustuva teos ei ole mikään viihde-ooppera. Vaikka Bonhoeffer on ollut Kortekankaan mielessä jo vuoden 2000 kantaesitystä *Marian rakkaus* -oopperaa tehdessä, on sävellyksen teko aika ollut nyt toinen.

Olisi ihme, jos elämämme outo aika ei resonoiisi teoksessa.

Oopperan kerroksista yksi tarjoaa helposti tunnistettavan pandemian aikaisen käytöksemme ja tunteidemme polun: epäuskon ja kaaoksen vuorottelun, toiveikkaan ja toivottoman odottamisen, tyytymisen ja alistumisen.

Vielä odotamme loppua, "Ende", mikä mahdollistaa jonkin uuden alkamisen, "Beginn". Vankilaan joutuneen Bonhoefferin mielen kehityskaari kulkee samaa vapaudenriiston matkaa, minkä voimme nyt poikkeuksellisen hyvin itsekin tunnustaa.

Tanssija Minna Tervämäki ja laulaja Nicholas Söderlund esiintyvät Olli Kortekankaan kirkko-oopperassa *Ende und Beginn*.

OLLI KORTEKANKAALLE ominaista on kertoa pienen ihmisen tarina niin että se tuntuu, tarjoaa liittymäpintaa ja kietoo kaiken osaksi suurempaa kokonaisuutta.

Dietrich Bonhoefferin kahden vuoden vankilakirjeiden ja kirjoitusten ajanjaksolta kerätty libretto muistuttaa myös Kortekankaan toisesta lahjasta, taitavasta kielen ja sanojen käytöstä.

Bonhoefferin saksankieliset runot ja suomeksi lausutut tekstilainat vuorottelevat, kirjetek-

tien edessä kronologisesti.

Musiikillisia teemoja on tällä kertaa niukasti tarjolla.

Kasvat ja supistuvat, ylös- ja alaspäin aukeavat sävelkulut niistä syntyvine harmonioineen ja rytmeineen ovat kunnianosoitus 12-säveltekniikalle, kelloaihe tarjoaa tarttumapintaa ja Johann Grügerin 1600-luvun virsimelodia syntyy uudestaan. Muusikot pitävät tihentymistä syntyvät haasteet tiukasti hypypysissään.

Vankilajoulussa kaikki muusikot ovat soittaneet ja hymisseet yhteisen, valoisan jouluvirren. Mutta kun Bonhoeffer on osallistunut Hitlerin vastaiseen, epäonnistuneeseen tappoyritykseen, hänen mielensä vaeltaa soittajien teiltä aivan omaan suuntaansa tekonsa oikeutta pohtiessaan.

Soittajien sävelet vievät usein toiselle tasolle: "Tämä ei enää kestä kauan, ja se on pääasia",

laulaa Bonhoeffer, mutta musiikki tietää muuta.

NICHOLAS SÖDERLUND on oopperan ainoa laulaja. Kun hän avaa teoksen *Morgengebetillä*, aamurukouksella, yksinään, tietää heti, että muita laulajia ei tarvita. Tämä ääni tulee kantamaan koko kertomuksen.

Esitysenssemble on parasta A-luokkaa: Kari Vuola soittaa urkua, Jukka Nykänen pianoa, Tuulia Ylönen klarinetteja ja Marko Ylönen selloa.

Nykänen on merkitty myös musiikin johtajaksi, mutta ehkä se on ollut tarpeen lähinnä harjoitusvaiheessa. Soitto sujuu saumattomasti, Vuolan komeiden urkutoccatojen sekä trion meditaatioiden sitomina kohtauksina.

TEOKSESSA on vielä yksi kerros, tanssija Minna Tervämäen luo-

ma näyttelijä, kertoja ja Bonhoefferin alter ego.

Eri tanssitekniikoita osaamiskerroksistaan hyödyntävä Tervämäki näyttää kuvitetun kertomuksen vangitun kaikista vankiloista ja mielentiloista.

Ohjaajana Tervämäki tuo lavalle vain suuren, punaisen sifonkikankaan, jota hyödyntää taidokkaasti niin vankilan kuin sodan ja veren symboleina. Pöytä, tuoli ja kirjoitetut paperit riittävät muuhun.

Kaikki kiertyy lopulta toiveeseen saada mennyt elämä vielä takaisin. *Vergangenheit* päättyy epätoivoiseen huutoon. Kuolema, *Tod*, soi modernina *Ruht Wohl* -kehtolauluna.

Alun tavoin ilman soittajia laulettu loppukoraali huipentaa sekä Bonhoefferin teologisen ajattelun että oopperan: Tämä on loppu. Tämä on alku.

Loppu mahdollistaa jonkin uuden alkamisen.